

Nytt utvecklingsinstrument i EU:s långtidsbudget

Utrikesdepartementet

2006-12-22

Dokumentbeteckning

KOM (2006) 628

Meddelande från kommissionen till Europaparlamentet om rådets gemensamma ståndpunkt om antagande av Europaparlamentets och rådets förordning om upprättande av ett finansieringsinstrument för utvecklingssamarbete (DCI – Development Cooperation Instrument). Se även Faktapromemoria 2003/04:FPM76, 2004/05:FPM39 samt 2005/06:FPM75.

Sammanfattning

Kommissionen föreslog, inom ramen för EU:s långtidsbudget 2007-2013, en finansieringsmöjlighet avseende ekonomiskt samarbete och utvecklingssamarbete mellan EU och tredje land. Detta förkastades i sin helhet av Europaparlamentet. Istället enades rådet, kommissionen och Europaparlamentet om en delning av den föreslagna finansieringsformen i tre förordningar (nedan kallade instrument): utvecklingsinstrumentet, instrumentet för mänskliga rättigheter, och instrumentet för ekonomiskt samarbete med i-länder. De tre nya finansieringsinstrumenten för utvecklingssamarbete och ekonomiskt samarbete skall ersätta dagens 16 förordningar. Förändringen gäller fr.o.m. den 1 januari 2007 då EU:s nya långtidsbudget träder i kraft. Minskningen av antalet finansiella instrument gör att budgetförfarandet förenklas, att stödet blir mer effektivt och att man underlättar för partnerländerna.

Utvecklingsinstrumentet antogs formellt av rådet för allmänna frågor och yttre förbindelser den 16-17 oktober 2006. Utvecklingsinstrumentet syftar till att utrota fattigdomen inom ramen för hållbar utveckling, inklusive millenniemålen. Sverige välkomnar minskningen av antalet finansiella instrument. Från svensk sida betonas målsättningen om fattigdomsbekämpning och principen om ägarskap hos mottagarlandet.

1.1 Innehåll

Kommissionens förslag från 2004 innebär att EU:s yttre förbindelser hanteras i långtidsbudgetens budgetkategori 4, "EU som global partner". Europaparlamentet kunde inte godta kommissionens ursprungliga förslag till ett finansieringsinstrument för utvecklingssamarbete och ekonomiskt samarbete (DCECI), utan föreslog en delning av DCECI i tre instrument: utvecklingsinstrumentet, instrumentet för mänskliga rättigheter, och instrumentet för ekonomiskt samarbete med i-länder. Det omförhandlade förslaget innebär att budgetstrukturen i sin helhet förenklas från dagens ca 30 program och 90 budgetlinjer till åtta nya instrument:

- förmedlemsskap (IPA-Instrument for Pre-accession)
- grannskapspolitik (ENPI- European Neighbourhood Partnership Instrument).
- stabilitet (Stability Instrument)
- humanitärt bistånd (Humanitarian Aid)
- samarbete på kärnsäkerhetsområdet
- utveckling (DCI – Development Cooperation Instrument)
- demokrati och mänskliga rättigheter (EIDHR – European Instrument for Democracy and Human Rights)
- ekonomiskt samarbete med i-länder (ECI - instrument for Economic Cooperation).

Utvecklingsinstrumentet DCI baseras på artikel 179 i Romfördraget om EU:s utvecklingssamarbete med tredjeland och syftar till att utrota fattigdomen inom ramen för hållbar utveckling, inklusive millenniemålen. Åtgärder som beslutas enligt artikel 179 skall komplettera medlemsstaternas åtgärder. Gemenskapens politik på detta område skall bidra till det allmänna målet att utveckla och befästa demokratin och rättsstaten samt till målet att respektera de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna.

De tre nya finansieringsinstrumenten för utvecklingssamarbete och ekonomiskt samarbete (DCI, EIDHR och ECI) skall ersätta dagens 16 förordningar (såsom exempelvis förordningen om fattigdomsrelaterade sjukdomar, förordningen om samarbetet med Asien och Latinamerika och förordningen om sexuell och reproduktiv hälsa) fr.o.m. den 1 januari 2007 när EU:s nya långtidsbudget föreslås träda i kraft.

Inom ramen för det övergripande målet skall DCI:

- befästa och stödja demokrati, rättsstatsprincipen, de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna, god samhällsstyrning, jämställdhet samt därmed sammanhängande principer i internationell rätt
- främja en hållbar utveckling – inklusive politiska, ekonomiska, sociala och miljömässiga aspekter – i partnerländer och partnerregioner
- uppmuntra till en smidig och successiv integration av dem i världsekonomin
- bidra till utformningen av internationella åtgärder för att bevara och förbättra miljön och en hållbar förvaltning av jordens naturresurser i syfte att garantera en hållbar utveckling, inbegripet åtgärder mot klimatförändring och förlust av biologisk mångfald och
- stärka förbindelserna mellan gemenskapen och partnerländerna och partnerregionerna.

Följande geografiska regioner omfattas av utvecklingsinstrumentet DCI: Latinamerika, Asien, Centralasien, Mellanöstern och Sydafrika.

Enligt DCI skall utvecklingssamarbetet genomföras med hjälp av geografiska och tematiska program. Vad gäller de geografiska programmen skall kommissionen för varje partnerland eller partnerregion utarbeta ett strategidokument. De geografiska strategierna skall ligga till grund för utarbetandet av fleråriga indikativa program som är mer detaljerade i sin utformning och anger specifika mål, prioriterade områden, indikatorer för uppföljning och finansiella ramar.

De tematiska programmen skall ge ett mervärde till, och komplettera åtgärder som finansieras inom ramen för de geografiska programmen. De tematiska programmen är: ”att investera i människor” (t.ex. bekämpning av HIV/AIDS och främjande av jämställdhet), ”miljön och hållbar förvaltning av naturresurser, inklusive energi”, ”icke-statliga aktörer och lokala myndigheter inom utveckling”, ”tryggad livsmedelsförsörjning”, ”migration och asyl” och det s.k. sockerprotokollet.

När det gäller tematiska program skall kommissionen utarbeta tematiska strategidokument och anta årliga handlingsprogram. De tematiska strategierna syftar till att bättre uppnå utvecklingssamarbetets målsättningar genom att förenkla genomförandet och förbättra resultaten av kommissionens utvecklingssamarbete inom områden som inte är geografiskt definierade.

Målet med de tematiska strategierna är att belysa och fokusera på viktiga tematiska områden som kan genomföras i samtliga regioner och instrument, exempelvis migration, miljön och tryggad livsmedelsförsörjning. Strategierna och de fleråriga programmen skall utformas och följas upp av en

förvaltande kommitté. Genomförandet av de geografiska och tematiska programmen kommer vid behov att utvärderas genom oberoende externa utvärderingar.

Syftet med DCI är att effektivisera och främja samarbetet med de regioner som omfattas av instrumentet.

1.2 Gällande svenska regler och förslagets effekt på dessa

Förslaget påverkar inte svenska regler.

1.3 Budgetära konsekvenser

Det finansiella referensbeloppet för finansieringsinstrumentet DCI under perioden 2007-2013 är 16,9 miljarder euro.

Den årliga tilldelningen av medel till DCI kommer att tas från medlemsstaternas medlemsavgifter till EU. En årlig avräkning för Sveriges andel kommer att göras från biståndsramen.

2 Ståndpunkter

2.1 Svensk ståndpunkt

Sverige välkomnar minskningen av antalet finansiella instrument, och att man nu nått en överenskommelse kring utvecklingsinstrumentet DCI så att detta kan träda i kraft i januari 2007.

För Sverige är det angeläget att de målsättningar och principer som etablerats i EU:s nya utvecklingspolicy efterföljs i utvecklingsinstrumentet. Målsättningen om fattigdomsbekämpning är här central, liksom principerna i Parisdeklarationen om effektivare utvecklingssamarbete. Målet om fattigdomsbekämpning och principen om ägarskap hos mottagarlandet innebär att stöd inte primärt bör utgå i syfte att främja europeiska prioriteringar eller för att EU skall kunna spela en större roll internationellt. Från svensk sida betonas även harmonisering med mottagarlandets egna procedurer och samordning mellan alla givare, inte bara inom EU.

2.2 Medlemsstaternas ståndpunkter

Flera medlemsstater ansåg att det tidigare föreslagna utvecklingsinstrumentet DCECI inte gav tillräckligt utrymme för fattigdomsbekämpning och hållbar utveckling. Flera medlemsstater uttryckte även tveksamhet kring

gränsdragningen mellan de tidigare föreslagna instrumenten, t.ex. stabilitetsinstrumentet och DCECI, då man befarade överlappningar mellan verksamheten inom dessa instrument. Likasinnade medlemsstater verkade under förhandlingarna av det nya utvecklingsinstrumentet för ökad biståndseffektivitet genom fokus på Parisdeklarationen, som bl.a. syftar till att stärka samarbetsländernas ägarskap och ansvar för biståndet, samt att samordna och förenkla givarprocedurer. Frågan om komplementaritet, dvs. gränsdragningen mellan vad medlemsstaterna respektive EG skall göra diskuterades också under förhandlingarna.

2.3 Institutionernas ståndpunkter

Europaparlamentet kunde inte godta kommissionens ursprungliga förslag till ett finansieringsinstrument för utvecklingssamarbete och ekonomiskt samarbete (DCECI). Efter intensiva förhandlingar mellan de tre parterna, dvs. förhandlingsgruppen från Europaparlamentets utskott för utveckling, ordförandeskapet och kommissionen, träffades i september 2006 en överenskommelse om en gemensam ståndpunkt. Det slutgiltiga instrumentet återspeglar i stor utsträckning parlamentets krav och ändringar gällande kommissionens ursprungliga förslag.

2.4 Remissinstansernas ståndpunkter

Frågan har inte remissbehandlats.

3 Övrigt

3.1 Fortsatt behandling av ärendet

Utvecklingsinstrumentet DCI kommer att träda i kraft fr.o.m. 1 januari 2007.

3.2 Rättslig grund och beslutsförfarande

Artikel 179 i Fördraget om upprättande av Europeiska gemenskapen.

3.3 Fackuttryck/termer

DCECI = Development Cooperation and Economic Cooperation Instrument

EU:s utvecklingspolicy = I november 2005 antogs en ny utvecklingspolicy av rådet, Europaparlamentet och kommissionen som kallas "Development Policy Statement (DPS) eller "the European Consensus".

Millenni målen = FN:s toppmöte år 2000 antog åtta mål till år 2015: utrota extrem fattigdom och hunger; garantera grundskoleutbildning för alla barn; främja jämställdhet mellan könen och öka kvinnors makt;

minska barnadödligheten; förbättra mödrahälsan; bekämpa hiv/aids, malaria och andra sjukdomar; säkerställa en miljömässigt hållbar utveckling; samt utveckla ett globalt partnerskap för utveckling. 2006/07:FPM23